

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας

Σύνοψη διαμεσολάβησης

**Δικαιώματα εργαζομένων
σε προγράμματα κοινωφελούς χαρακτήρα του ΟΑΕΔ**

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη: Χρήστος Α. Ιωάννου
Ειδική Επιστήμονας: Παυλίνα Κοντογεωργοπούλου

Μάρτιος 2015

Ο Συνήγορος του Πολίτη διερεύνησε αναφορές πολιτών που προσελήφθησαν από Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) στο πλαίσιο προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα βάσει του ν. 4152/2013, σχετικά με τα ασφαλιστικά και εργασιακά τους δικαιώματα. Ειδικότερα, τα ζητήματα που ετέθησαν από τις αναφορές αφορούν την ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας, την άδεια ασθενείας και τη χορήγηση επιδόματος ασθενείας, ιδίως μετά από εργατικό ατύχημα, την εφαρμογή των διατάξεων περί προστασίας της μητρότητας, καθώς και το δικαίωμα λήψης κανονικής άδειας.

Οι ατομικές περιπτώσεις που εξετάστηκαν δεν είναι μεμονωμένες, αλλά αναδεικνύουν συνολικότερα προβλήματα ως προς την εφαρμογή της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας στις συμβάσεις εργασίας που συνάπτονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα. Ενόψει μάλιστα διάταξης του ν. 4254/2014 με την οποία ορίστηκε η κατάρτιση προγραμμάτων κοινωφελούς εργασίας για τα έτη 2014 - 2015 για μακροχρονίως ανέργους με βάση το ίδιο νομικό καθεστώς, ο Συνήγορος του Πολίτη **σε έγγραφό του διατύπωσε** επισημάνσεις και προτάσεις προκειμένου να διασφαλισθούν τα θεμελιώδη εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα αυτής της κατηγορίας απασχολούμενων, δικαιώματα τα οποία κατοχυρώνονται και από την ευρωπαϊκή νομοθεσία για όλους τους εργαζομένους.

Η μέχρι σήμερα ερμηνεία που υιοθέτησε η διοίκηση για την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του ν. 4152/2013 κατατείνει στον αποκλεισμό των εργαζομένων στα προγράμματα κοινωφελούς χαρακτήρα από το πεδίο εφαρμογής της κοινής εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας, με την αιτιολογία ότι οι συμβάσεις με τις οποίες απασχολούνται δεν αποτελούν συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι η μη αναγνώριση στους εργαζομένους αυτούς δικαιωμάτων όπως η ετήσια άδεια μετ' αποδοχών, η προστασία της μητρότητας και οι διευκολύνσεις εργαζομένων με οικογενειακές υποχρεώσεις, ή η προστασία θυμάτων εργατικών ατυχημάτων, συνιστά παραβίαση κανόνων της Χάρτας Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του παράγωγου ενωσιακού δικαίου, ενώ προσκρούει και σε κανόνες του διεθνούς δικαίου που έχει κυρώσει η Ελλάδα.

Περαιτέρω, η Αρχή σημείωσε ότι από την ισχύουσα νομοθεσία προκύπτουν κενά προστασίας των εργαζομένων ως προς την ασφαλιστική τους κάλυψη λόγω ασθενείας ή ατυχήματος, αλλά και ως προς την παροχή του μισθού κατά τον χρόνο που η μη παροχή εργασίας οφείλεται σε ασθένεια ή σε κωφότητα/λοχεία, δηλαδή σε ανυπαίτιο κώλυμα. Τα κενά αυτά οφείλονται στο γεγονός ότι η ισχύουσα νομοθεσία, η οποία διαμορφώθηκε σε εποχές κατά τις οποίες τόσο η διάρκεια, όσο και τα ποσοστά της ανεργίας ήταν πολύ μικρότερα, θέτει ως προϋπόθεση για την διατήρηση του δικαιώματος στον μισθό ή για την έναρξη της ασφαλιστικής κάλυψης ασθενείας, να έχει διανυθεί ένας ελάχιστος χρόνος παροχής εργασίας ή/και ασφάλισης. Υπό τις σημερινές συνθήκες μαζικής ανεργίας και μάλιστα μεγάλης διάρκειας, οι προϋποθέσεις θεμελίωσης των εν λόγω δικαιωμάτων βρίσκονται σε δυσαρμονία με την πραγματικότητα της αγοράς εργασίας και οδηγούν τους εργαζομένους σε στέρηση οποιασδήποτε κάλυψης στις περιπτώσεις που δεν έχει παρέλθει ο προβλεπόμενος χρόνος πραγματικής εργασίας και ασφάλισης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη υπογράμμισε ότι αυτά τα κενά προστασίας αφενός, δεν είναι ανεκτά σε ένα κοινωνικό κράτος δικαίου υπό συνθήκες σφοδρής οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, αφετέρου, μπορεί να λειτουργήσουν και ως σοβαρό αντικίνητρο για τη συμμετοχή σε προγράμματα ένταξης ή επανένταξης στην απασχόληση. Για τους λόγους αυτούς, η Αρχή ζήτησε να αναληφθεί πρωτοβουλία για την

τροποποίηση των σχετικών διατάξεων, ώστε να αρθούν τα κενά προστασίας, ιδίως ως προς την ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας.

Ωστόσο, με ρητή διάταξη που περιλαμβάνεται στην υπ' αρ. 4.31879/οικ.3.1604 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ 3172/Β/26.11.2014), ενόψει της προκήρυξης των προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα έτους 2014-2015, με την οποία διατηρείται το μισθολογικό καθεστώς των εργαζομένων στα προγράμματα που ίσχυε και κατά το χρονικό διάστημα 2013-2014, ορίσθηκε ότι «[ε]κτός από τα ποσά που καταβάλλονται στους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα, ο ΟΑΕΔ δεν υποχρεούται να καταβάλει οποιαδήποτε άλλη παροχή ή ενίσχυση στους ωφελούμενους (άδεια, επίδομα αδείας, ειδικές άδειες κ.α.) και γενικώς δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας, πέραν των ρητώς προβλεπόμενων στην παρούσα Κ.Υ.Α.» (παρ. 8.3 του άρθρου 8). Όσον αφορά την νομική μεταχείριση της μη παροχής εργασίας εκ μέρους των εργαζομένων στα προγράμματα, λόγω ανυπαίτιου κωλύματος ή ανωτέρας βίας, με τις ίδιες διατάξεις, ορίσθηκε (κατά παρέκκλιση της κοινής εργατικής νομοθεσίας) ότι στις περιπτώσεις αυτές, η συμμετοχή των ωφελουμένων στο πρόγραμμα «[...] παρατείνεται ισόχρονα με την περίοδο απουσίας τους από αυτό και σε κάθε περίπτωση εντός του χρονικού ορίζοντα επιλεξιμότητας δαπανών του Προγράμματος». Περαιτέρω, με την προαναφερθείσα Κ.Υ.Α., ορίσθηκε ρητά ότι οι καταβαλλόμενες εισφορές, συμπεριλαμβανομένων εισφορών στον κλάδο βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελματιών και των εισφορών κύριας και επικουρικής ασφάλισης ασφαλισμένων του Ε.Τ.Α.Α., αποτελούν επιλέξιμη δαπάνη. Τέλος, όσον αφορά την ασφαλιστική κάλυψη για παροχές ασθενείας σε είδος ορίσθηκε ότι «οι ωφελούμενοι των Προγραμμάτων διατηρούν την ασφάλιση για παροχές ασθενείας, ή αλλιώς την ασφαλιστική κάλυψη για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη που απολάμβαναν ως μακροχρόνια άνεργοι μέχρι τη λήξη διάρκειας των Προγραμμάτων».

Με το άρθρο 42 του νόμου 4320/2015 (ΦΕΚ Α/29/19.03.2015) «Ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις», τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του ν. 4152/2013 και της προαναφερθείσας Κ.Υ.Α., μόνον ως προς το ποσόν των καθαρών αμοιβών των ωφελουμένων, το οποίο αυξήθηκε κατά 5,87 ευρώ για τους εργαζόμενους άνω των 25 ετών και κατά 5,11 ευρώ για τους εργαζόμενους κάτω των 25 ετών, ώστε να συμβαδίζουν οι αμοιβές με τον κατώτατο μισθό, όπως αυτός διαμορφώθηκε μετά την κατάργηση της εργατικής εισφοράς 1% του ν.δ. 3868/1958, με τον ν. 4254/2014. Κατά τα λοιπά η Κ.Υ.Α. διατηρήθηκε σε ισχύ.

Θεωρώντας ότι οι εργαζόμενοι στο πλαίσιο των προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα θα πρέπει να απολαμβάνουν πλήρως των θεμελιωδών δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από την εθνική και την ευρωπαϊκή έννομη τάξη ως δικαιώματα όλων των εργαζομένων και ενόψει της δέσμευσης του αρμόδιου Υπουργείου για αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο των προγραμμάτων και για την κατάρτιση χάρτη των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των ανέργων που θα τοποθετηθούν σε θέσεις εργασίας, ο Συνήγορος του Πολίτη επανέρχεται στις προτάσεις που διατύπωσε.

Για περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε στο:
Τμήμα Επικοινωνίας
Παραγυιός Πέτρος τηλ. 213 1306625
Παπαγεωργοπούλου Δημητρία τηλ. 213 1306604